

30.04.2021

POL-2021-46208

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö, VN/6802/2020

Lausunto arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

Digitaalisten palveluiden kehitys nähdään Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella positiivisena tehokkuutta ja palveluiden käyttöä helpottavana kehityksenä. (Esimerkkinä pankkiasioiden hoitoon liittyvä kehitys pankkitiskillä asiainnista, tuulikaappiautomaateista älypuhelin nettipankkiin on hyvä esimerkki toivottavasta kehityksestä). Iäkkäämmän väestön huomioiminen nähdään Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen näkökulmasta tärkeänä.

Yli 75-vuotiaista vain 59 %:lla on älypuhelin ja nekin, joilla on älypuhelin, niin eivät välttämättä osaa käyttää puhelimen älytoimintoja. Kasvavissa kaupungeissa yli 75 -vuotiaiden osuus väestöstä on alle 10 %. (Hki 8 %, Tampere 9 %). Kaakkois-Suomessa on useita kuntia, joissa yli 75-vuotiaiden osuus on selvästi suurempi (Savitaipale 20 %, Rautjärvi 18 %, Kaakkois-Suomen keskiarvo 13 %). Lähde: tilastokeskus Kuntien väestö ja ikärakenne 31.12.2020 (vuoden 2021 kuntajaolla). Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella sähköisten palveluiden käytön yleisyyden osalta poliisin lupasektorilla ikäjakauma näkyy toteutuneissa käyttöprosentteissa tälläkin hetkellä. (Valtakunnan tilastoissa häntäpäässä). Iäkkäillä ei ole kykyä, eikä aina myöskään halua käyttää sähköisiä palveluja, ja käyntiasiointi on yleistä sekä sille palvelumuodolle on tarve.

Arviomuistion mukaan sähköisen tunnistamisen ja digitaalisen identiteetin hallinnon mallin tulee olla koko väestön saatavilla. Vaatimus edellyttää koko valtakunnan alueen kattavia verkkoja. Traficomien 18.3.2021 selvityksen mukaan 5 G verkko kattoi 2 % maapinta-alasta (67 % väestöstä) ja 4 G verkko kattoi 17 % (93 % kotitalouksista). Katvealueita ja verkkoon liittyvä häiriöitä esiintyy erityisesti haja-asutusalueilla, joille ei pelkästään taloudellisesta näkökulmasta ole kannattavaa investoida kalliita verkkoja. Tasapuolisuus edellyttäisi 100 %:sta kotitalouksien kattavuutta. Vaarana nähdään se, että esim. lupapalvelua supistetaan sähköisten palvelujen (digilompakot, digitaaliset identiteetit, sähköinen asiointi) yleistyessä ja haja-asutusalueella asuvat iäkkäät henkilöt eivät saa palvelua. Henkilöt joutuvat epäedulliseen asemaan iän ja asuinpaikan takia. Älypuhelimien käyttörajoitteisten henkilöiden käyttöön vaihtoehtoksi digitaalisen henkilöllisyyden osoittamiseksi on suunniteltu USB-muistitikku, mutta se ei kuitenkaan poista edellä mainittuja haasteita ja voi olla altis digitaalisen Identiteetin kalastelulle huomioiden, että älypuhelin rajoitteisten ryhmässä on todennäköisesti paljon väestöä, joka on altis valepoliisityyppisille huijauksille.

Digi ja väestötietovirasto DVV tuottaa sähköisen asiointin palveluita. Ongelmia ja kehittävää vaikuttaa vielä olevan. Tiedotteen 29.4.2021 mukaan DVV:n viestit.fi-palvelun ja Postin välillä on ollut tiedonsiirto-ongelma syyskuussa 2020 ja osa tiedoksiantoon poliisilta menneistä liikennevirhemaksu-asioista ei ole mennyt postitukseen asti.

Digitaalisen identiteetin luominen arvioidaan arviomuistiossa julkisen vallan käytöksi ja keskeiseksi viranomaistehtäväksi digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Poliisin lupahallinto on aktiivinen toimija VTJ-tietoja yhdistettäessä luonnolliseen henkilöön ja digitaalinen henkilöllisyys lanseerataan sähköisenä mobiilihenkilökorttina perinteisten passin sekä henkilökortin rinnalle. Palveluntuottajan riittävästä resursoinnista tulee huolehtia. Perinteiset asiakirjat säilynevät vuosia sähköisten palvelujen rinnalla. EU alueella henkilöllisyyden osoittaminen digitaalisesti voisi, Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen mutu-arvion perusteella, olla joidenkin vuosien kuluttua realismia, mutta esim. Afrikkaan matkustettaessa perinteisessä muodossa oleville passille ja viisumeille on todennäköisesti kysyntää vuosienkin kuluttua.

Poliisi tuottaa nyt ja jatkossa poliisin strategian 2020-2024 mukaisesti nykyaikaisia, turvallisia ja kehittyviä palveluita. Yhteiskunta digitalisoituu ja Kaakkois-Suomen poliisilaitos on mukana tuottamassa strategian mukaista toimintaa. Esim. identiteettilompakko voisi tarjota poliisin valvontaa helpottamaan erilaisia mahdollisuuksia (liiketoimintakieltojen-, matkustuskieltojen, lähestymiskieltojen., lupien haltuunottojen merkitseminen jne).

Ylikomisario

Ari Järveläinn

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 30.04.2021 klo 15:48. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Poliisihallitus
Mika Hansson, Poliisihallitus